

Marija Sreš,

Moje izkušnje iz soboške gimnazije

Vse od malega sem se rada učila in šola

je bila zame ena izmed možnosti za dosego znanja. Ko sem zaključevala osnovno šolo, sem se s pomočjo razredničarke odločila, da bom šla naprej v gimnazijo. V tistih časih, ob koncu petdesetih, ni bilo samoumevno iti v gimnazijo, saj je obstajala tudi priložnost takojšnjega zaslužka v Muri. Poleg tega si moral za sprejem v gimnazijo imeti odličen uspeh v zadnjem letniku osnovne šole, ali pa opraviti sprejemne izpite. Ker sem osmi razred končala s prav dobrim uspehom (maja 1958), sem morala delati sprejemne izpite iz matematike, slovenščine in nemščine. Iz osnovne šole Beltinci smo šla na gimnazijo štiri dekleta: Olga Vohar, ki je imela odličen uspeh, Marija Sraka, Marija Gjerek in jaz pa smo naredile sprejemne izpite.

Doma mi je mama pomogla, da sem se z očetovim kolesom odpeljala na izpite v M. Soboto, saj je bil oče mnenja, da je bolj praktično iti delat v Muro in si zaslužiti denar. A ko sem opravila izpit, se je s ponosom strinjal, da grem naprej v gimnazijo, postavil pa je tudi pogoj, da še naprej pomagam z delom na kmetiji, od katere smo živeli.

V prvem razredu gimnazije (1958/59), nas je bilo le za en razred - mislim da 37 dijakov iz Prekmurja in tudi Prlekije, saj takrat še ni bilo gimnazije v Ljutomeru. Naš razrednik je bil dotedanji ravnatelj prof. Kučan, od drugega letnika naprej pa Ljubica Šuligoj. Ravnatelj gimnazije je bil Janko Liška. Le-ta je bil po eni strani 'pravi komunist' saj je živel skromno in je tudi revnejšim dijakom omogočil brezplačno malico. A indirektno in vztrajno pa smo dijaki čutili pritisk, da se včlanimo v Komunistično partijo mladine, katere predsednik je bil takrat poznejši predsednik Slovenije, Milan Kučan. Jaz sem se o tem pogovarjala doma, tudi z očetom. Le-ta je ljubeznivo, a trdno dejal: 'Poslušaj hčerka moja. Dokler se ti šolaš z mojo pomočjo, boš tudi prakticirala vero, to je hodila z nami k maši. Pozneje pa se sama odloči'. In pri tem je ostalo, a v mislih sem začela premlevati, kdo ima bolj prav o Bogu: kmečki starši ali pa profesorji.

Tudi kot razred smo pod razredništvom Ljubice Šuligoj dekleta oblekle rdeče halje, da bi se enakost, pravilo KP, tudi na zunaj poznala, in tudi v klopih smo bili razporejeni fant-dekle. V razredu je bilo dobro ozračje in imela sem dobre prijatelje. Eden od sošolcev mi je tudi povedal, da si želi, da postanem njegovo dekle. Odbila sem ga, ne s srcem, pač pa z glavo, ker sem se zavedala, da ne bom zmogla vsega - dela doma, učenja, posvečanje časa njemu, hobijem, itd. -vse to v luči uspeha pri študiju. Ja, moj uspeh je bil enak kot v osnovni šoli: prav dober v vseh štirih letnikih gimnazije, čeprav sem včasih imela občutek, da sem znala za več. Sicer pa sem s tem občutkom živela tudi ves čas osnovne šole. Torej na splošno imam dober spomin na gimnazijo.

Nekaj utrinkov z moje življenjske poti

Po končani gimnaziji v Murski Soboti, junija 1962, sem se odločila za študij na VEKŠ-u v Mariboru. Poleg študija sem spoznavala Maribor, se družila s študentko Estero, ki je bila doma s Primorske, z Marico Lorger, ki je bila na pedagoški akademiji ter mnogimi študenti. Pridružila sem se tudi skupinici študentov, ki so se zbirali v stolnici in iskali Smisel življenja. Tako sta dve leti hitro minili; preostale izpite in diplomo pa sem pisala že, ko sem se zaposlila na Pohorskem dvoru. Torej sem imela svobodo, denar in mladost, lepoto, veselje, upanje in ljubezen. Bila

sem srečna in zadovoljna. Nato pa sem nenadoma dobila informacijo o španski misijonski družbi Misioneras de Cristo Jesus, o redovnicah, ki so lahko nosile civilne obleke in niso bile zaprte med samostanske zidove. Prav ime družbe se me je tako dotaknilo, da sem odpovedala službo, odšla domov v Bratonce in domačim povedala, da odhajam v Španijo. Oče mi je rekel, da se ne strinja z mojo izbiro, a mi je vseeno pomagal zapreti kovček, s katerim sem maja 1967 odšla v Španijo še z dvema drugima dekletoma.

V Španiji sem se najprej naučila španščine, potem pa sem se v Pamploni, skupaj s španskimi dekleti tri leta duhovno pripravljala na misijone, in to predvsem na podlagi nauka Drugega vatikanskega koncila, ki nam je odpiral široka človeška obzorja, in pomagal, da smo lahko poglobljali vezi s seboj in Bogom. Julija 1970. leta smo naredile zaobljube in šle vsaka na svoj dom, kjer smo lahko ostale en mesec. Torej sem po nekaj več kot treh letih spet bila v Sloveniji in se naužila družbe domačih, prijateljev ter se povzpela tudi na Triglav.

Še isto jesen 1970 sem odšla za eno leto v ZDA, v Saint Luis, da bi se naučila angleščine. Ameriška družba se mi je zdela površna, a obenem odprta. Tam sem se dobro počutila ter dosegla svoj namen: končala 'Advanced intensive course in English' na univerzi in se naučila angleščine, ki je bila pogoj za vstop v Indijo, poleg vize, seveda. Le-to sem dobila izjemoma, in to zaradi tesnih političnih stikov med Nehrujevo Indijo in Titovo Jugoslavijo v času neuvrščenih, saj je od osamosvojitve 1947 indijska vlada nehala sprejemati tuje misijonarje. Novembra 1971 sem tako pristala na indijskih tleh, in sicer v državi Gudžarat.

Začela sem se učiti jezika gudžarati in po učenju abecede sem morala še na univerzo, da sem diplomirala iz gudžaratske in angleške književnosti, saj mi drugače ne bi podaljšali vize. Spoznavala sem drugačno kulturo in religije, se prilagajala njihovim navadam, oblačilom, hrani in vročemu tropskemu podnebjju. Šele za tem sem začela z misijonskim delom, ki sem ga razumela kot udejanje evangelizacije po 'aggiornamentu' - koreniti prenovi, ki se ji je globalna Katoliška Cerkev zavezala po Drugem vatikanskem koncilu. Konkretno je to bilo delo za opolnomočenje žensk staroselcev plemena Dungri Garasija k dostojanstvenemu življenju, takšnemu, v katerem jih vladajoča hindujska večina ne bi izkoriščala in nihče naj ne bi izvajal nasilja nad njimi. Staroselci so živeli na gričevnatem podeželju na meji med Gudžaratom in Radžastanom. Življenje med njimi, zlasti pa trpljenje in izkoriščanje žensk je bilo zame v začetku pravi kulturni šok in tudi

čustveni stres. Bili so kmetje s stalnicami pomanjkanja vode in hrane in večinoma nepismeni. Lahko so se sami odločali za prestop v katoliško vero, ko so bili poučeni in so se odločili zanjo. V praksi pa je to zame pomenilo živeti z njimi pod enakimi življenjskimi pogoji kot sestra oziroma prijateljica. Bivala sem v ilovnati bajti, hodila peš po blatu in prahu, se vozila z lokalnimi avtobusi, se potila v vročini poletja, pozimi trpela mraz in spala pod milim nebom... To sem po svoje razumela tako, da se je bilo 'treba ponovno roditi'. Počasi so mi staroselci 'ukradli srce', vzljubila sem jih, in oni mene. Prišlo je do notranje preobrazbe, ki se je zaznala v vzajemnosti, skupnem iskanju in rasti, v počlovečenju vseh - v duhovnosti.

Odšla sem v Indijo, polna odločnosti in zavesti Božje prisotnosti in pomoči, prepričana, da bom vsaj malo spremenila svet na bolje, a sem se na tej poti spremenila tudi jaz sama. Izkušnje so me pripeljale do izkustva osebnega Boga, ki me ljubi takšno, kot sem. Bi si lahko želela še kaj več!? Tako so minila skoraj štiri desetletja v delu, naporih, tudi nevarnosti, a predvsem v zadovoljstvu in sreči. Prijateljstvo, ljubezen, postopni uspehi in spremembe, moje literarno delo, vse to mi je dajalo moč.

Za vizo smo tuji misijonarji morali vsako leto na novo zaprositi in leta 2008 mi indijska vlada ni več podaljšala misijonske vize, pač pa le turistično, s katero se je moje poslanstvo v Indiji končalo. Lahko sem jih le obiskala, nisem pa smela več voditi nobenega projekta v njihov prid. Pod obtožbo, da staroselce skušam spreobračati, so moje osveščanje ožigosali kot protidržavno dejanje. Oh, kolikokrat sem se morala na policiji ure in ure zagovarjati in dokazovati svojo 'nedolžnost'...Vseeno sem se še vračala za kratke mesece, a počasi sem staroselkam predala vso odgovornost za njihov razvoj in življenje. Kot starši pustijo svojim otrokom živeti svoje življenje, ko so polnoletni. V meni pa sta se dolgo bojevali žalost prisilnega odhoda iz Indije in težava prilagajanja v Sloveniji. Zopet sem se morala 'ponovno roditi' a tokrat z največjo bolečino, saj sem še vedno čutila tako, kot sem nasloвила eno izmed svojih knjig: 'Doma sem tam, kjer je moje srce'.

Pisati sem začela, da bi uzavestila svoja občutja, se spoprijela s stresnimi situacijami in končno pripeljala v književnost svoje staroselke. Naj poudarim, da so bile knjige napisane v gudžaratskem jeziku, ki so ga staroselci razumeli (bil je uradni jezik za 50 milijonov prebivalcev v Gudžaratu), čeprav so govorili svoje

narečje, in vsaj prvo sem napisala na njihovo prošnjo, ko sem jih učila pisanja in so prosili: ' napiši nam zgodbo o nas...' Tako so nastajale po vrsti:

1.Girasma Ek Dungri 1994.leta, ponatisnjena 2003. Prevedena je v angleščino, španščino, maratščino in slovenščino, pri nas je izšla pod naslovom 'Tam, kjer kesude cveto ' leta 1998 ponatis pa je izšel leta 2006.

Ta knjigo je nagradila 'Gujarat Sahitya Akademi' - Gudžaratska akademija literature in umetnosti (državna ustanova). Leta 2005 jo je 'Gudžarati Sahitya Parishad' - Gudžaratska književna akademija (privatna ustanova) ob svoji stoletnici izbrala za eno od 'stotih najpomembnejših knjig v gudžaratski književnosti' in jo ponatisnila. Leta 2006 so šest njenih zgodb posneli za televizijo, indijski vsedržavni kanal Doordaršan jih je predvajal v svojem programu Indijski klasiki.

2.Kavita Sathe Samvad je leta1997 izšla tudi v angleščini ter 2004 v slovenščini pod naslovom Ženska ženski. Tudi ta knjiga je požela priznanje, tokrat Gudžaratske književne akademije.

3. Knjiga 'My Home is where my Heart is' je izšla najprej v angleščini - 2004, 2005 v slovenščini, pod naslovom : 'Doma sem, kjer je moje srce', in v gudžaratščini 'Jya Maru Haiyu tya Maru Ghar' leta 2006.

4.'Rajkumari Fulvanti', 2009, je izšla tudi v angleščini, tamilščini in slovenščini pod naslovom Najprej je bila ženska in druge zgodbe. Ta knjiga je požela kar dve nagradi in je vsaj del ljudskih pripovedi staroselcev rešila pred pozabo.

5.'Pod krošnjo stare jablane, zgodbe z vzhoda in zahoda' je izšla le v slovenščini, in sicer leta 2015.

6. 2017 sem v angleškem jeziku v treh tankih zvezkih objavila svoje spomine s skupnim naslovom 'Reminiscences'.

7. 'Missionary Speaks' je izšla v angleškem jeziku leta 2017. Letos, 2019, pa smo jo natisnili, malo spremenjeno, v slovenščini, pod naslovom Misijonarka pripoveduje. Posvetila sem jo 'PREKMURJU,OB 100.OBLETNICI PRIKLJUČITVE K MATIČNI DEŽELI'

Napisala sem tudi mnogo člankov v gudžaratščini, angleščini, španščini in slovenščini. Mojemu delu so sledili tudi uradni uspehi in priznanja:

Januarja 2004 je skupina mojih staroselk iz skupine 'Pragati Mahila Mandal' sodelovala s pesmijo in plesom na Svetovnem socialnem forumu v Mumbaju. Novembra pozneje istega leta smo imele prvi kulturni festival za pleme 'Dungri Garasiya' v Modasi v Gudžaratu.

Novembra 2005 sem od revije Naša žena za svojo akcijo 'Ljudje odprtih rok' prejela zahvalno listino Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Marca 2006 mi je Republika Slovenija, Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, na slovenski ambasadi v New Delhiju izročila priznanje za moje dolgoletno delo na področju izobraževanja, ohranjanja kulture in jezika zapostavljenih manjšin ter prispevka za pravice žensk v Indiji.

14.avgusta 2014 mi je Občina Beltinci pod županstvom dr. Mateja Gombošija dodelila plaketo za moje delo v Indiji s citatom: 'Ste ženska z velikim srcem in poslušom za slabotne in pomoči potrebne. Vaša dejanja se odstirajo v življenju revnih žena iz Indije, saj ste se in se še vedno razdajate in delite svojo ljubezen, ki je brezpogojna in velika. Naj Vam življenje natrosi še veliko modrosti, zadovoljstva in veselja.'

Letos, 7. avgusta, sem v okviru praznovanja občinskega praznika občine Beltinci in v osmini proslavljanja 100.obletnice priključitve Prekmurja k matični deželi pod županstvom Marka Viraga predstavila v Beltincih svojo zadnjo knjigo Misijonarka pripoveduje in prejela naslednje priznanje: 'V imenu Občine Beltinci in v svojem osebnem imenu, Vam izrekam iskrene čestitke ob izidu Vaše nove knjige 'MISIJONARKA PRIPOVEDUJE', ki v sebi nosi ogromno in pomembno sporočilo za vse ljudi širom sveta – v našem življenju so najbolj važne pomembne vrednote: skromnost, ljubezen, poštenost, spoštovanje in nenazadnje Božja resnica. Vse to ste Vi kot misijonarka delili med podeželske in staroselske ženske, že od leta 1971, ko ste odpotovali in začeli delovati v Indiji. Zahvaljujem se Vam tudi za vsa Vaša prejšnja knjižna dela kot tudi za vse eseje , ki ste jih objavljali tako v tujini kot v domovini. Ponosni smo na Vaše delo, na Vaš doprinos k prepoznavnosti domače občine v teh daljnih vzhodnih državah sveta ter za širjenje krščanskega nauka v krajih, ki so tako daleč od nas. Želim Vam še veliko zdravja, motivacije ter ustvarjalne energije, ki naj Vas spremlja pri pisanju ter deljenju Vaših bogatih izkušenj, ki ste si jih nabrali na severu Gudžarata, za naše in Vaše zveste bralce in bralke' S spoštovanjem - Marko Virag, župan Občine Beltinci.

Zelo zadovoljivo je zame tudi dejstvo, da so letos z junijem uvedli moje knjige kot tekste na oddelku za primerjalno književnost na gudžaratski univerzi v Ahmedabadu. Profesor Vinayak Jadav piše: 'I am thouroughly enjoying teaching Marija's books and students keep pip silence .What powerful stories about tribal women they are. A couple of years ago I have read a paper on it in a seminar on tribal literature' (Zelo uživam, ko jim predavam o Marijinih knjigah, medtem ko študentje poslušajo v popolni tišini oziroma pozorno. Oh ,kako močne so te zgodbe o staroselkah, Pred leti sem o njenih zgodbah pripravil predavanje na seminarju staroselske literature.' Julij 2019. '

Misijonarjenje je torej radostno dajanje in sprejemanje Božjega daru vsem.

Beltinci 21.8.2019

Marija Sreš